

Unescon toimintaohjelman mukaisesti piti journalistien suojelusta järjestää jo kesällä 1981 ns. Round table -kokous. Järjestelytekniisiä syitä syytettiin silloin kun kokous siirrettiin syksyyn. Syksy koitti, eikä kokousta voitu vielääkään pitää ja seuraavaksi ajankohdaksi asetettiin vuoden 1982 kevätkausi, mutta jälleen on oikeasta luovuttu. Tilanne keskustelun käymiselle on ilmeisesti edelleen liian tulehtunut, jotta voitaisiin odottaa jonkinlaisia tuloksia. Milloin sopiva aika keskustelun jatkamiselle on, siitä ei ole tietoa.

Kansainvälinen Lehdistöinstituutti IPI laatii jokseenkin säännöllisesti raportteja lehtimiesten henkilöön ja oikeuksiin kohdistuneista loukkauksista eri puolilla maailmaa. IPI:n raportti vuosilta 1976-78 kertoo karua kieltään: 24 toimittajaa murhattiin, 57 haavoitettiin tai kidnapattiin, 13 toimitukseen tehtiin attentaatti. Huolimatta näistä raporteista IPI katsoo aiheelliseksi vastustaa jopa pyrkimyksiä saada journalisteille parempi suoja työskentelylleen.

Myönnettävä on, että kukaan ei ole vielä esittänyt käyttökelpoista ideaa, miten asia pitäisi järjestää vaarantamatta samalla ammatin harjoittamisen edellyttämää vapautta. Mutta ratkaisumallia ei suinkaan löydetä sillä, että kiistellystä aiheesta ei päästä edes keskustelemaan.

Leena Paukku

Kansainvälistä viestintää kansainvälisesti

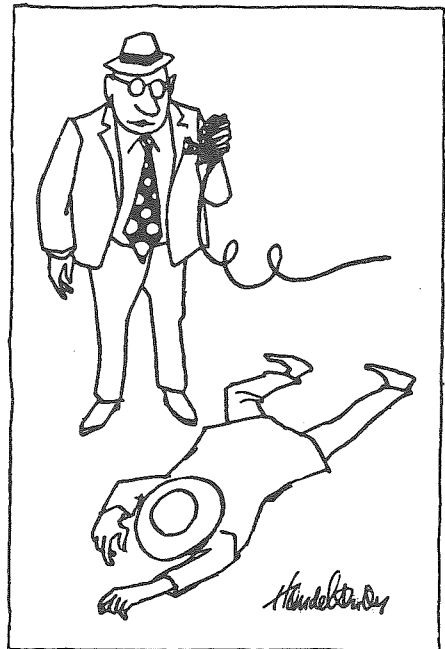
Moninkertaisesti kansainvälinen matkaava kokous pysähtyi pitämään päivän mittaisen seminaarin Helsingissä 28. elokuuta 1981. Kyseessä oli kansainvälisen joukkotiedotustutkimuksen järjestön IAMCR:n (International Association for Mass Communication Research) kansainvälisen viestinnän sektorin (International Communication Section) kansainvälisesti kokoonpantu kokous ja seminaari.

Sektorin kokous oli alkanut Ruotsissa, jatkui

laivalla Tukholmasta Helsinkiin ja muuttui seminaariksi Helsingissä. Seminaariin osallistui 25 tutkijaa 16 maasta; Suomi oli edustettuna kahdeksalla tutkijalla. - Kuten tunnettua, Tiedotusopillinen yhdistys TOY ry on IAMCR:n aktiivinen jäsenjärjestö.

Kansainvälisen viestinnän sektorin tarkoituksena on edistää viestinnän kansainvälisiin allekkoihin kohdistuvaa tutkimusta toimimalla linkkinä tutkijoiden välillä, koordinoimalla tutkimus- ja selvitysprojekteja jne. Sektorin puheenjohtajana toimii jugoslavalainen tri Breda Pavlic.

Ennen Helsingin pysähdyspaikkaa sektorin kokouksessa oli suunniteltu IAMCR:n seuraavan yleiskokouksen ja konferenssin yhteyteen sektorin omaa ohjelmaa. Seuraava yleiskokous pidetään vuonna 1982 todennäköisesti Ranskassa yleisteemana "Communication and Democracy". Sektorin omissa istunnoissa käsitellään mm. seuraavia aiheita: uusi kansainvälinen tiedotusjärjestys, kulttuurituotteiden ylikansalliset virrat ja kansainvälisen viestinnän sisältökysymykset. Lisäksi sektio ottaa vakavaan tarkasteluun itse kansainvälisen viestinnän käsitteen; mitä siis on *kansainvälinen* ja *kansallinen* viestintä.

'However, the Chilean man-in-the-street appears to have few complaints.'

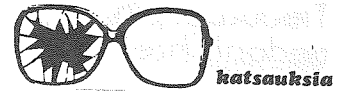
Helsingin pysähdyspaikalla tarkasteltiin mm. satelliitteihin ja muihin tiedonvälitysteknologian muotoihin liittyvää tutkimusta. Johdattelevassa yleiskatsauksessaan kanadalainen professori William Melody korosti teknisen (tuotekehittäjä-) ja promootiotutkimuksen hallitsevan täysin ylivoimaisesti - ja luonnollisesti? - tiedonvälityksen teknologiseen puoleen kohdistuvaa tutkimusta. Samalla hän kysyi: missä on teknologian kriittinen tutkimus? Ja kehotti tutkijoita valppaammin seuraamaan teknologian kehittelytyötä, jottei tutkijoiden osaksi jäisi teknologisten (ja samalla yhteiskunnallisten) ratkaisujen ex post facto -kriitikon rooli.

Aiheellisesti Melody huomautti tutkijoiden hiljaisuudesta esimerkiksi pari vuotta sitten päätettäessä kansainvälisten radiotaajuuksien etupiiri- ja WARC-79 konferenssissa. WARC:in ratkaisut määräävät pitkälle tulevaisuuteen millaisia luonnonvarojenomaisia mahdollisuuksia esimerkiksi kehitysmailloilla on rakentaa omaa tiedonvälitysjärjestelmäänsä.

Katsauksessaan joukkotiedotus- ja informaatioteknologian kehityksen nykynäkymiin Melody korosti teknologian mahdollistamaa tuotteiden tavaraaluonteen laajenemista ja individualisointumista; 'yleishyödyllisistä palveluista' (esim. yleisradiotoiminnassa) tulee yksittäin ostettavia, erikseen hinnoiteltuja tavaroita, joita kukin ostaa viehtymyksensä ja varojensa mukaan (telset, pay-tv, video, jne.).

'Rauha on rakennettava ihmisten mieliin' sanoo UNESCO:n peruskirja, johon tänään lisäisimme ehkä 'ja elämäkäytäntöihin'. Miten ja millaista rauhaa ovat joukkotiedotusvälineet rakentaneet, jos ovat, viime aikoina kiristyneessä kansainvälispoliittisessa tilanteessa rauhanliikkeen samalla voimistuessa? Mikä on ollut lehdistön rooli asevarustelulle myönteisen tai kielteisen yleisen mielipiteen muodostumisessa? Näitä kysymyksiä seminaari pohti dosentti Tapio Variksen paperin "Disarmament Information or Armament and Disinformation"¹ pohjalta.

Variksen ehdotus lehdistön asevarustelua ja aseidenriisuntaa koskevan kirjoittelun tutkimiseksi herätti ennen kaikkea metodologisesti painottuneen keskustelun sisällön analyysin (vai

pitäisikö sanoa 'tekstin lukemisen metodin') ongelmista. Itse tutkimusaiheen tärkeys mietitytti epäilevästi vain yhtä seminaarin osanottajaa.

Tiedonvälityksen kenttä on myös erilaisten oppien taistelua. Oppeja (kuten oppi vapaasta tiedonkulusta tai oppi oikeudesta viestintään²) kehitellään legitimoimaan tiettyjä tiedonvälityksellisiä käytäntöjä tai tekemään tietä tietyille viestintäpoliittisille ratkaisuille, joita taas perustellaan näillä opeilla... Seminaarisessa peräänkuulutettiin monellakin suulla tutkijoiden tehtävää erilaisten oppien analyysissä, mistä opit tulevat, mitä ne sisältävät ja mihin ne johtavat. Kysymys on siis kansainvälisen viestintäpolitiikan teorian ja käytännön tutkimisesta, ei viestintäpoliittisesta tutkimuksesta. Tosin rajan vetäminen viestintäpoliittisen ja ei-viestintäpoliittisen tutkimuksen välille on hieman kuin veteen piirtelemistä. Ajankohtaisina tutkimusalueina nähtiin mm. UNESCO:n ympärillä käytävä (viestintä)poliittinen taistelu Talloires-julistuksineen, UNESCO:n uusi tiedonvälityksen kehitysohjelma IPDC (International Programme for the Development of Communication) ja sen merkitys erityisesti kehitysmaiden kannalta.

Seminaarin 'tutkimuspoliittiset' terveiset oli tarkoitettu kaikille kansallisille tutkijoille, myös meille suomalaisille.

Leena Paldán

Viitteet

¹ Ks. *Current Research on Peace and Violence*, nro 2, 1981, ss. 129-139.

² Opit tunnetaan ehkä paremmin niiden englannin kielisissä asuissaan, siis "free flow of information" ja "right to communicate".